

Katteloppe (*Ctenocephalides felis*)

Katteloppa er et blodsugende insekt som hovedsakelig angriper katter og hunder. De er ikke spesielt vanlige i Norge, men rapporteres fra tid til annen. I de fleste tilfeller der man finner lopper på kjæledyrene sine så dreier det seg imidlertid om fuglelopper. Kattelopper kan også suge blod av mennesker, men de kan ikke formere seg på mennesker.

Utbredelse

Man har kun spredte rapporter om kattelopper i Norge. I løpet av de siste 10 årene har Folkehelseinstituttet fått tilsendt 11 analyseprøver av kattelopper. Disse har alle vært fra kyststrøk i Sør-Norge. De senere års økte transport av hunder og katter over landegrensene i hele Europa kan nok øke utbredelsen i Norge. Det er Sør- og Vestlandet som vil være mest utsatt på grunn av det milde og fuktige klimaet vi finner her. I Europa, helt opp til og med Danmark og Syd-Sverige, er kattelopper svært vanlige.

Kjennetegn

Kattelopper er små blodsugende insekter som er 1,5 til 3 mm lange. Fargen er brunsvart, og de er svært sammenklemt fra sidene. De er tilpasset et parasittisk levevis. Kattelopper har flere sett med kraftige kammer, dvs. rekker av omdannede hår (Figur 1). Kammene gjør at loppa fester seg bedre i vertsdirets pels. Lopper mangler vinger. Munn-delene er korte, tynne sugeredskeer. Larvene er gullhvite av farge, opptil 5 mm lange, uten ben og med en brun hodekapsel. Larvene har rekker med spredte lange hår langs kroppen.

Livssyklus

Katteloppa lever i pelsen på katter og hunder. Hunnen legger mellom 10 og 25 egg hver dag. Eggene er hvite, glatte og bare en halv millimeter lange. Eggene faller lett av pelsen til vertsdiret og blir liggende i omgivelsene der dyret ferdes. Eggene klekker i løpet av et par dager til halvannen uke, og de små hvite larvene gjemmer seg bort i for eksempel i sprekker i gulvet eller i tepper. Larvene lever av organisk materiale, bl.a. ekskrementer med ufordøyd blod fra de voksne loppene. Larvene vil etter en tid (ca 2 uker) forpuppe seg inne i en kokong. Etter en ukes tid kommer den voksne loppa ut av kokongen. Ved ugunstige miljøforhold kan imidlertid den voksne loppa bli inne i kokongen i månedsvis. Normalt tar hele livssyklusen bare 3 uker hvis forholdene innen-

Figur 1. Fremkropp av katteloppe. Katteloppa er vingeløs, flatttrykt fra siden, brunsvart av farge og 1,5-3 mm lang. Legg merke til kammene av omdannede hår som loppa bruker for å holde seg fast i vertsdirets pels. Illustrasjon: Hallvard Elven.

dørs er optimale. Den voksne loppa lever normalt rundt en måneds tid på vertsdiret. Katteloppene kan suge blod av mennesker, men de kan ikke formere seg på mennesker.

Kattelopper som skadedyr

Om vinteren er det oftest så tørt inne at loppene ikke utgjør noe problem. Vanligvis skjer det en økning i antall lopper om våren, mens den største økningen skjer fra sommeren av og utover høsten.

Kattelopper kan leve både på katt og hund. De kan også stikke mennesker. Hos oss sitter de oftest ved sokkekanten og bukselinningen. Her sitter de og stikker mange ganger etter hverandre. Typisk for loppestikk er at de opptrer på rekke eller linje eller i grupper. Kattelopper forlater mennesket kort tid etter stikket, og blir sjelden sittende over tid på kroppen vår.

De fleste katteloppeproblemer hos mennesker oppstår i de tilfeller hvor den loppebefengte katten eller hunden fjernes fra hjemmet. I disse tilfellene

vil loppene bare ha mennesker å suge blod av. Uten en hund eller katt i omgivelsene dør loppene ut etter en tid. Det er viktig å være klar over at dette kan ta lang tid. Enkelte mennesker opplever også problemer med kattelopper når de flytter inn i en bolig hvor det tidligere har vært hund eller katt med lopper.

Forebygging

Hvis katten eller hunden skal på kennel er det lurt å behandle dyret med et loppemiddel. Dette vil redusere muligheten for at dyret får lopper eller lus, samt flått hvis dyret oppholder seg i flåttområder. Loppemidlene er påføringsvæsker, shampoo eller ”loppehalsbånd” og lignende. Kontakt din veterinær for resept. Midlene får du kjøpt på apotek. Hvis dyret ofte har kontakt med andre dyr, og til stadighet får lopper, vil det være lurt å benytte et loppehalsbånd på dyret i den aktuelle perioden.

Bekjempelse

Enkelte ganger må man bekjempe kattelopper inne i hus og leiligheter. Dette kan være vanskelig og det tar ofte noe tid før man lykkes. Den enkleste måten å bekjempe loppene på er å behandle dyret som bærer loppene. Ikke steng katten eller hunden

ute fra rom den tidligere har benyttet. Lopper som befinner seg rundt omkring i huset vil hopper på katten eller hunden når de blir sultne. Hvis man behandler dyret med jevne mellomrom, vil loppene slik dø ut.

I tillegg til å behandle det loppebefengte dyret vil rengjøring fjerne lopper fra omgivelsene. Det anbefales derfor å foreta grundig støvsuging av boligen, og spesielt rense liggeplassen til dyret, tepper og møbler som dyret bruker samt sprekker i gulvet. Støvsugerposen bør kastes etterpå, brennes eller legges i fryseboksen i minst et døgn. Tykke tepper tas ut og bankes. Om vinteren når det er frost, kan man henge ut tepper og sette ut møbler hvor dyret har ligget, slik at loppene fryser i hjel. Også eventuelle møbler hvor dyret har oppholdt seg i kan behandles på denne måten.

Det er vist at ”insect growth regulators” (IGR) kan ha en god effekt hvis disse brukes i omgivelsene der loppene befinner seg. IGR virker ved å endre eller avbryte viktige fysiologiske prosesser i loppenes livssyklus. Det anbefales ikke å bruke andre kjemiske bekjempelsesmidler til å drepe lopper i huset. Andre midler brukes kun på loppebefengte dyr etter konsultasjon hos veterinær.